

Нарис Д. Бузька

ПАРАДОКС нашої сучасності, цієї чудернацької суміші смердючого перегною минулого й невинного зросту прийдешнього, що часом могутнім промінем одрізає бурхливий морок борні діалектичних контрастів: гостроверха сільська церковка з поза купи дерев—ніби псине вухо, що напружено слухає, чатує ворога на тому боці прозорого ставу...

Цього ставу не було: революція греблю розірвала. Звісно—революція!.

Але тоді ж, у 20 році, у руїні-хатинці попри всохлий став, зібралась божевільно мрійна злидота, худібку до купи зігнала, своє злиденне майно до хати-руїни позносила, і пішло: греблю загатили, руїни панської економії відбудували, позаводили різні майстерні, млин, олійню, миловарню.

Коли апаратом узяти той беріг ставу, що на нього псине вухо церковки чатує, на плінці вийде: з поза столітніх дубів сутінного парку привітно визирав відбудований старовинний палац—стиль тридцятих років минулого століття. Коли апарат зовсім на той беріг, супроти палацу поставити та під дах його об'єктив навести, на плінці відіб'ється комуна „Чайка“, а вгорі—серп і молот.

І коли ви підете в сільський кооператив, що супроти церковки, у відбудований хатині-руїни той таки „Чайки“ (тепер там школа, а взммку діточий будинок комуненят буде; хатинка ж бо розросла-я вип'ятеро), то серед кооперативного краму ви побачите принаде запашне мило, а на ньому теж серп і молоті комуна „Чайка“.

— Увечорі засяють і став і канали й строви зелені різнобарвними електричними вогнями!..

І зачаровані комунари забувають про вечерю, слухаючи цю казку-мрію про зелено-островну „Голандію“, про прийдешню, осяяну електрикою-комуною над прозорими водами ставу й канал'в...

І коли вони так мріють, то комуна „Чайка“ став чайкою не тому просто, що ця місцевість Чайками звалася, а тому що біла чайка, то символ мрії надії.

Чайка-надія крила розправила. Деж вона сяде?

Друга версія на це питання така: акуратні рядочки цифр піврічних відчиту й калькуляційні висновки з них. Три години я над ними сидів. Нікудишній бухгалтер, бо глибоко ненавиджу її. Але в цьому разі мене бігм захопила ця Чайчина своєрідна бухгалтерія!

Ще б пак: комуна і в неї підход до обліку своїх спромог зовсім інший, підход прийдешнього. Але має вона все перенести на калькуляційну мову сучасного.

Я нікудишній бухгалтер і тому не наважусь навести цифри Чайчиної калькуляції. Певне, що переплутаю і тілю туману в очі напушу. А хотів би поінформувати...

ІІІ перебігом нашого сучасності, цієї чудернацької суміші смердючого перегною минулого й невпинного зросту прийдешнього, що часом могутнім промінням одрізає бурхливий морок борні діалектичних контрастів: гостроверха сільська церковка з поза купи дерев—ніби псине вухо, що напружено слухає, чатує ворога на тому боці прозорого ставу...

Цього ставу не було: революція греблю розірвала. Звісно—революція!..

Але тоді ж, у 20 році, у руїні-хатинці попри всохлий став, зібралась божевільно мрійна злидота, худібку до купи зігнала, своє злиденне майно до хати-руїни позносила, і пішло: греблю загатили, руїни панської економії відбудували, позаводили різні майстерні, млин, олійню, миловарню.

Коли апаратом узяти той беріг ставу, що на нього псине вухо церковки чатує, на плінці вийде: з поза столітніх дубів сутінного парку привітно визирав відбудований старинний палац—стиль тридцятих років минулого століття. Коли апарат зовсім на той беріг, супроти палацу поставити та під дах його об'єктив навести, на плінці відіб'ється комунa „Чайка“, а вгорі—серп і молот.

І коли ви підете в сільський кооператив, що супроти церковки, у відбудований хатині-руїні тої таки „Чайки“ (тепер там школа, а взммку діточий будинок комуненят буде; хатинка ж бо розросла-я в'ятеро), то серед кооперативного краму ви побачите принадне западне мило, а на ньому теж серп і молот і комунa „Чайка“..

От воно як! А глузували ж тоді, у 20 році, ті, що їх церковка з псиним вухом стереже. Проте, нині комунарів навіть по батькові величають.

— Ой полетіла чайка, крила розсправила—гомонять дядьки на селі,—та де ж вона сяде?

Відповідь на це запитання має дві версії: дід Дем'ян... Але ж треба вам наперед діла Дем'яна знати. Обличчя в нього голене—ні бороди, ні вусів. І його дочка—я її не бачив—повинна бути гарною, як що в нього вдалася.

Дивиться Дем'ян трохи спід лоба повними гумору сірими очима. А на тонких устах його завжди жартівлива посмішка.

У чистенькій кімнатці дідовій тільки-но постіль, в куточку—полиця з запашними яблуками; комуненята йому їх поназбирали; а на стіні—географічна мапа Європи; любить дід її розглядати.

Так от дід Дем'ян зимовими вечорами в клубі-їдальні комуні таке розповідає:

— Чекайте но, хлоп'ята. Ось ми візьмемо та й поробимо по той бік ставу, де наш молодий садок, такі канали—сажалки. Як у Голандії..

Певне, на мапі дід Дем'ян ті канали уздрів!..

— Отже будуть у нас по той бік ставу зелені сади-острови, з алеями, з квітничками.

— І як свято комунальне настане, з'їдуться люди з сусідніх сел—теж комунами стануть—з'їдуться на трамваях електричних на наші зелені острови.

— По каналах у ставу на моторних човнах гулятимуть, серед квітників усадочку похажатимуть.

— З міста на аеропланах прилетять міські товариші. Через радіо нас зі столиць привітають...

— На зелених островах у білих павільонах музика гратиме. Ресторанції там будуть—для всіх вільно, без грошей наших гостей частувати будем.

— Увечері засяють і став і канали й строви зелені різнобарвні електричними вогнями!..

І зачаровані комунари забувають про вечерю, слухаючи цю казку-мрію про зелено-островну „Голандію“, про прийдешню, осяяну електрикою-комуні над прозорими водами ставу й канал'в...

І коли вони так мріють, то комунa „Чайка“ стає чайкою не тому просто, що ця місцевість Чайками звалася, а тому що біла чайка, то символ мрії надії.

Чайка-надія крила розсправила. Деж вона сяде?

Друга версія на це питання така: акуратні рядочки цифр піврічних відчиту й калькуляційні висновки з них. Три години я над ними сидів. І нікудишній бухгалтер, бо глибоко ненавиджу її. Але в цьому разі мене біла захопила ця Чайчина своєрідна бухгалтерія!

Ще б пак: комунa і в неї підход до обліку своїх спромог зовсім інший, підход прийдешнього. Але має вона все перенести на калькуляційну мову сучасного.

Я нікудишній бухгалтер і тому не наважусь навести цифри Чайчиної калькуляції. Певне, що переплутаю і тіллі туману в очі напушу. А хотів би поінформувати про калькуляційні плани комуні, що їх нещодавно премійовано. От не знаю, чи в Харкові чи у Києві...

Сумірного тихого літнього вечора прийшов я до села Сокільчого, де комунa.

Їхав я від станції Попельні, що на лінії Київ—Одеса. Віз мене єврей-візник, нащадник колишніх багатунщиків. Прекрасною мелодійною українською мовою він розповідав мені:

— Добре живуть. Багатіють... головне—дружно. Правда, люди—скрізь люде. Різні між ними бувають. І в комуні є такі, що коли б усі однакові, як вони, комунa б роспалася. Таке міцно тримаються ті, що вперше комуну зробили. Ну, а вже решта за ними...

Приїхали. Увійшов я до концелярії. Привіталися. Запитав.

— Ну що—як живете?

— Казарма, товаришу! Чиста казарма. От самі побачите..

І сміються. Видко, що поза казармою є в них щось хороше й світле, таке що й казарма—байдуже. Потім я взнав, що це—Голандія і ота мрійна калькуляція. Словом, чайка-надія.

Приймав голова комуні. На перший погляд—так собі, звичайний дядько. Але коли я потім розглядав його чорні, оброслі бровами, очі з м'яким сміхом, що причаївся в них і що бризками радості життя горів у таких самих чорних очах його дорослої доньки, я зрозумів, що дитяче хороша віра в життя та ідею, то є така сама сила багатого на гарячу здорову кров організму, як і відпорність супроти причепливої хвороби. А там, де така кров, там і краса...

Пішли дивитися Чайчине господарство. У чистенькій коровні сповичали комунарки доярки. Корови, звичайно, переважно прості, селянські. Ще не спромоглися на придбання породи. Але чистенькі й ситі.

Та сама чистота й задоволення своєю долею виразно відчувалось у стайні. Коні аж вилискували блискучими спинами. Видко, що на своє щоденне меню скаргитися причини не мали.

Старий комунар Сокіл, великий кін з родні рисакам, основоположник конячої філії комуні, поважно вечеряючи, позирав на нас чорним оком.

Другого дня я знайомився з його молодим товаришем. Спочатку—чю, лопотить, гуде.. Думав уже здійснюються дідові мрії—на літуні гості зі столиці. Коли—ні: здійнялася курява, стадо. Пішов на те місце.

Доярки несли повні відра молока

Коли фабричного типу будівлі—слюсарня, кузня, столярня й миловарня—зупинилися на мить металево-блискучий комунар Фордзон. Так гордо стояв собі, поки набирали нафту—ніби гарний гарячий кінь на напружених віжках.

Потім я бачив, як він рисцею бігав по полю, здіймаючи чорну хвилю землі.

У свинарні вже видно було тавро культури: Йокшир заповонив первісною свиною, красувалася новенька, тільки-но збудована за останнім словом техніки. Жири—справа не аби яка й для харчування самої комуні, та й для продажу свинарство річ прибуткова. Отже—це галузь у комуні одна з перших...

Гудить машина. Гаряча праця. Диви-но дощові дні надійдуть, треба збирати овес збити.

Всіх комунарів мобілізовано. І бухгалтер, і фельдшер і вчителька—всі на машині.

Я спочатку стою на ожередах. Коні десь далеко біжать—тягнуть на дроті соломи на нас—чотириох із вилами; треба цю гору розкласти.

Потім мене вабить до самої машини, де більше й праця веселіша. Подаю мішки з зерном вівсом на віз.

Коло мене дівчата половою й зерно огрібають, у них довгі стрілясті виї, блискучі жваві очі. Вони перли-зуби, коли всміхаються. А вони все сміються...

У них рученята й ноженята (делікатна полтавсько-київська порода) такі, що аж губи тремтять од бажання поцілунку.

Та ба—не можна тут! Тут ціла історія: поперше—на який біс їм вибрики „вільного кохання“. В їхніх жилах здорова селянська кров, що правильний обмін її елементів підтримує нормальним працюватим житям. Хлопці в шкільних кімнатах, дівчата—в дівочій. Бачуть один одного що-дня, пізнають добре. Та хіба ж ви вибереш собі до пари, коли час на одруження прийде? Жартів сільських „жеребчих“

нема, бо ж вони вже не прості сільські дівчата й хлопці. Де там! Визму, коли від праці вільніше—і партосередок, і гурток комсомолу і, загальне навчання різних наук, і клубна праця. Вчатся всі. Як і не схочеш—примусять. От культура й позначається хоча б у тому, що до слушного часу можна й стриматись.

По-друге—сотнею очей гостро позирає село з поза прозорого ставу. Ану дозволь собі щось, коли кров часом захвилюється!

Не можна: комуна-гордість, комуна—надія. І щоб хтось сказав про комунарів брудне слово?!

Дівчата мені любо всміхаються. Але ж я добре знаю це саме через те, що вони вже причасні до культури, а я—літератор, художник. Бо ж так саме хороше всміхаються мені й хлопці й старші комунари...

Розуміючи це, я, поки віз під'їде, відхожу й сідаю далі від машини запалити цигарку.

Коло мене—віз зі снопами чекає, поки другий снопи свої на машину скине. На возі дядько з села, коло возу його жінка.

Це, бачте, щоб швидше впоратись, дядків найняли снопи до машини підвозити. Ви розумієте

це?—ота сама злидота, що з неї всі глузували, коли вона в 20-му році в руїні-хатині над всохлим ставом (революція греблю розірвала) комуною завела, тепер—наймає!..

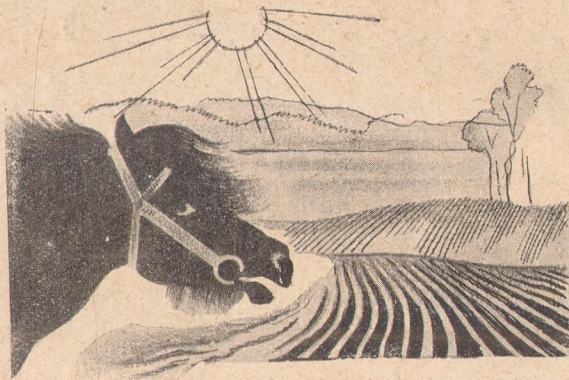
Я дивлюсь на обличчя жінки і в мене аж руки сверблять—коли б но апарат! Такий класичний вираз заздрости!

Я позираю на дядька. Він суворо замислився, заглядаючись на машину. Я те ж туди обертаюсь: весела, жвава гуртова праця. Сміх. Хтось пісню заводить.

Працює комуна. Її праця вся блисками пересипана. Сонця? Ні! Блисками промінів прожектора з прийдешнього, що прорізують морок теперішньої борні діалектичних кантрастів.

Я знову дивлюся на дядька й думаю чи бачить він ті блиски?

Не знаю. Але я добре знаю, що в селі Со-кільчому словесна пропаганда за комуна вже зайва річ.

І СЕРЦЕ стало.

Пригадало,

в минуле кинуло гачок.

І тут історія писала
моїх дідів суворий крок!

І ТУТ, як я, вони ловили
очима синю далину,
і на човнах чайнокрилих
глибоку клали борозну.

ТАКИМИ ж веслами ходили
не раз у Кафу визволять
сліпих невільників з могили
галер турецьких.

А назад,

заміном додому завістали

...". В їхніх жилах здорова селянська кров,
... правильний обмін її елементів підтримуєть-
... нормальним працьовитим життям. Хлопці в
... чих кімнатах, дівчата — в дівочій. Бачуть
... одного що-дня, пізнають добре. Та хіба ж
... вибереш собі до пари, коли час на одру-
... прийде? Жартів сільських „жеребачих“

...сторія з прищипкою, де...
...теперішньої борні діалектичних контрастів.
...Я знову дивлюся на дядька й думаю чи
...бачить він ті блиски?
...Не знаю. Але я добре знаю, що в селі Со-
...кільчому словесна пропаганда за комуну вже
...зайва річ.

Микола Терещенко

ЧАЙКА

Дивлюся жадними очима
на синє море.

А звідтіль
очима бризкає ясними
рожеве шумовиння хвиль.

Щось говоре.

Прислухаюсь,
і чую враз знайомий крик,
що рветься чайкою з одчаю
на безгоміння скель німих:
„Киги—киги!“

І ось водою
блискучим маревом проплив
чайний ключ попід горою,
немов загін яких човнів.

І СЕРЦЕ стало.

Пригадало,
в минуле кинуло гачок.
І тут історія писала
моїх дідів суворий крок!

І ТУТ, як я, вони ловили
очима синю далину,
і на човнах чайнокрих
глибоку клали борозну.

ТАКИМИ ж веслами ходили
не раз у Кафу визволять
сліпих невільників з могили
галер турецьких.

А назад,
замість додому, завертали
у Варну, Царгород, Синоп.
І не вмовкали самопали
гультяїв, варварів, нероб!

АЖ ПОКИ визволених сиріт
чайки водою не везли
у рідний, український ірій,
де степ, і люлька, і воли.

РИПІЛА кров у синіх жилах,
немов би чайка через вир,
що теж змагалося у хвилях
морським валам наперекір.

БЕЗ ЗОРЬ, без компаса, без гасла—
історія моїх дідів;
і тільки кров у них не гасла,
кипіла для майбутніх днів.

І ТІЛЬКИ чайка проквіляла
над кожним трупом у боях,
і темну воду розтинала
на мстивий запорозький шлях.

О, ДРУЖЕ—чайко, ти єдина
їм завжди спільниця була!

Дивлюсь у даль...
А думка лине
туди, де історична мла.

І ТАМ, замислений, вітаю.
А з моря знов чайний крик,
що б'ється хвилею з одчаю
у безгоміння скель німих!

Микола Терещенко

СРІБНЕ МІСТО

Оповідання. Ганса Райзенштейна

ТРИ ТИЖНІ вже блукав Боб Герланд по пустелі Сієри Невади. Коли провіяв став кінчатися, він прогнав свого ослюка, що побіг назад до Голдхілу. Боб же присягнув собі, що не повернеться, поки не знайде нової золотоносної жили, над якою варт було б попогнати спину.

З Боба Герланда була найдоступніша й найупертіша людина із всіх пошукувачів золота в Сієро Невади. Раз щось загадавши, він вже ні перед чим не зупиняючись ішов до своєї мети. І ось, врешті, щастя посміхнулось йому. Він, врешті, знайшов, що шукав. У шматках руди, що йому пощастило знайти, він побачив ледве помітні блискучі молекули золота.

Герланд затремтів з радості. Врешті, з нього стане багатій і який бататій.

Одміривши собі ділянку і встроївши тичину з своєю на неї заявкою, він, як умів, накреслив план місцевості, і приховав кілька зразків руди, щоб визначити в Голдхілі відсоток золота.

Зітхнувши з полегкістю Боб підвів голову. Навколо слалась пустеля і чорніли похмурі гори та гори. Вилізши на один із шпилів він, з виглядом майбутнього мільонера, обдививсь навкруги. Але що таке? Здивований Боб недовірливо похитув головою і приклавши над очі долоні пильно дивиться в далечінь.

Він не помиляється. То не омана. В прозорому повітрі чітко вимальовується на обрії якесь місто.—Голдхіл? Але воно має поки що вигляд табору, і лежить в інший бік. А то—велике місто, якого Боб не бачив на всьому просторі Невади. До Голдхілу три дні шляху... А до цього міста.

Хай собі!
Свіжа ніч
якось остудить.

Вранці він з'їв останній, що був у нього, шмат їжи і випив останні краплі віски.

Що за лихо?
Місто все
наближалось і
ставало ясніше.

Можна стерпіти день якийсь без хліба.

Але йти цілий день під пекучим сонцем без води—то страшна річ. І все ж Боб швидко ішов.

Адже там спереду лежить місто, що дратувало його цікавість, давало йому його буйній фантазії.

Дивлячись на нього, Боб забував про голод, але пити йому хотілось нестями.

Навколо ж як і раніше слалась безкінечна пустеля з рідкощами...

нової золотоносної жили, над якою варт було б попогнуті спину.

З Боба Герланда була найдоступніша й найупертіша людина із всіх пошукувачів золота в Сієро Невади. Раз щось загадавши, він вже ні перед чим не зупиняючись ішов до своєї мети. І ось, врешті, щастя посміхнулось йому. Він, врешті, знайшов, що шукав. У шматках руди, що йому пощастило знайти, він побачив ледве помітні блискучі молекули золота.

Герланд затремтів з радості. Врешті, з нього стане багатій і який бататій.

Одміривши собі ділянку і встроївши тичину з своєю на неї заявкою, він, як умів, накреслив план місцевості, і приховав кілька зразків руди, щоб визначити в Голдхілі відсоток золота.

Зітхнувши з полегкістю Боб підвів голову. Навколо слалась пустеля і чорніли похмурі горби та гори. Вилізши на один із шпилів він, з виглядом майбутнього мільонера, обдививсь навкруги. Але що таке? Здивований Боб недовіркою похитує головою і приклавши над очі долоні пильно дивиться в далечінь.

Він не помиляється. То не омана. В прозорому повітрі чітко вимальовується на обрії якесь місто.—Галдхіл? Але воно має поки що вигляд табору, і лежить в інший бік. А то—велике місто, якого Боб не бачив на всьому просторі Невади. До Голдхілу три дні шляху... А до цього міста. Боб замислився. Два дні не більше—упевнено вирішив він, і розв'язав торбу з припасами. Їжи вистарчить на добу, та у пляшці із чарку віски.

До Голдхіла доплентатись якимось чином, але це чудернацьке місто.

Адже ж воно ближче ніж той.

Шлях рівний, легкий. І це не привид, не фата моргана.

Звичайно ідучи треба стежити.

Ледве зникнуть будинки зразу, повернути назад.

А врешті лише півгодини, година згаяного часу і тільки.

Боб відчув особливу, добре йому відому, пропасницю, жагу новизни, пригод.

Швидко склав речі — пішов.

Спочатку не впевнено. Але місто стояло в далині.

Він пішов скоріше.

Небо сяяло голубою банею і сонце з нього пекло без жалю. Боба заливало потом.

Вранці він з'їв останній, що був у нього, шмат їжи і випив останні краплі віски.

Що за лихо?

Місто все наближалось і ставало ясніше.

Можна стерпіти день якийсь без хліба.

Але йти цілий день під пекучим сонцем без води—то страшна річ. І все ж Боб швидко ішов.

Адже там спереду лежить місто, що дратувало його цікавість, давало йому його буйній фантазії.

Дивлячись на нього, Боб забував про голод, але пити йому хотілось до нестями.

Навколо ж, як і раніше, слалась безкінечна пустеля з ланцюгами чорних і непривітних гір. Іти назад не було вже ніякої рації, бо то значило б іти просто в обійми смерті.

Боб закутив люльку й знову помандрував.

Ішов так, що аж заболіли п'яти. Раптом він наткнувся на золоті копальні, що їх, очевидно, було давно забуто.

Але оглянути їх як слід йому не довелося—швидко надійшов вечір.

До міста було ще далеко.

Врешті він відчув таку втому, що впав на землю і, загорнувшись у свої ковдри, відразу заснув.

Вранці розбудили його три кати: сонце, голод і жага.

Ледве-ледве підвівшись Боб поплентався далі і за якийсь час дійшов до перших будинків міста.

Забувши про всі свої фантастичні думки, Боб тепер бажав лише одного: якомога швидше поїсти, напиться і випростати на ліжку своє безкошечно змучене тіло.

Він став оглядати вулиці.

Ого! Це справжнє місто, де можна все одержати.

Тут будинки майже всі кам'яні і де-які дуже високі й гарні.

Скільки тут, звичайно, їдалень, крамниць, готелів!

Колись і Голдхіл буде таким...

Так, багате місто. Навколо ж на горах все копальні, копальні... Видно й машини.

Справу, значить поставлено на широку ногу. Золото, мабуть, летить тут річкою.

Підійшов Боб до першого будинку, щоб постукати, і раптом зупинився. Шибки у вікнах повибивано, двері напіввідчинені і косо висять на поржавілах петлях.

Покрутив головою, пішов до другого будинку. Теж саме: порожньо, тихо. У третій—також.

Що за чортівня!

І раптом Боб помітив, що навколо нього стелеться мертва тиша: ні голосів, ні найменшого звуку.

Хай буде прокляте те золото!..

Заклопотаний своїми думками, він не звернув був раніше на це уваги.

Йому стало моторошно.

Пішов він далі—до ресторана.

Вивіска на будинку згадала йому про смачні страви, і муки його від цього ще збільшилися.

Але навколо тільки порожнеча.

Ніде нікого і, головне, ні шматочка будь якої страви.

Життя, очевидно, одхлюпнуло відси вже багато, багато років...

Бобові стало моторошно.

Його охопило передчуття чогось неминучого, страшного.

Золото притягло сюди людей.

Королі золота будували, жили у розкошах.

Коли ж було здобуто останню уціню дорогого металу, вони залишили все: будинки, машини, що відслужили своє і пішли.

За ними пішла й біднота.

І життя, що шумувало тут, затихло навіки.

Глухий стогін вирвався із Бобових грудей.

З мукою він подивився на північ, де далеко-далеко кипів Голдхіл.

П'ять день шляху без крихотки їжі, без краплі води.

Безумство йти туди...

Безнадійно він опустився на лавку широких сходів гарного будинку, з грецькими колонами, і заглянув останню люльку. Над ним ростаборила ся блакить завжди ясного і нескучного неба Сієра Невади.

Та як і попереду, навколо мертвого міста слалась тільки мертва безколична пустеля. Боб курив і думав.

По суті з нього тепер одна із найбагатіших людина в світі. Золота руда, що він її найшов, дасть величезні скарби.

І це ще чудове місто.

Він знайшов його і за правом, воно повинно належати йому. Так міркував Боб і механічно, бо звик так, одбив він своїм молоточком шматок каменю від сходів.

І також за звичкою розстроїв він той шматок на маленькі дрібки і став пильно їх розглядати очима старого і досвідченого пошукувача за дорогоцінними металами.

Довго дивився і врешті усміхнувся чудною усмішкою.

От так штука!

Ці сходи, ці будинки, брук—все побудоване із високівідсоткової срібної руди.

Погорді безумці були люде, що здобували тут золото.

На срібло вони не звертали увагу, і залишили срібне місто.

Боб спробував був затягнутись, але люлька вже загасла: не було тютюну.

Знов усміхнувся Боб тєю ж хворюю усмішкою повною одчаю.

Доля врешті збагатила його, дала йому все.

Все.

Крім дрібниці...

Небагато—їжи й води, щоб повернутися до Голдхілу.

А як повернеться він туди?..

Хай буде прокляте, прокляте те золото, що вічно притягає і нищить людей...

Будь прокляте!

І з останнім словом прокльону Боб приставив револьвер до скроні. Вибух... І на срібні сходи тяжко впало, заспокоєне смертю, тіло.

Переклад З. Д—т.

Він став оглядати місто

пшло навіки.
Глухий стогін вирвався із Бобових грудей.

З мукою він подивився на північ, де далеко-далеко кипів Голдхіл.
П'ять днів шляху без крихотки їжі, без краплі води.

Безумство йти туди...

Безнадійно він опустився на плити широких сходів гарного будинку, з грецькими колонами, і запалив останню люльку. Над ним ростаборилаь блакить завжди ясного і нескучного неба Сієра Невади.

Та як і попереду, навколо мертвого міста слалась тільки мертва безкошечна пустеля. Боб курив і думав.

Він став оглядати місто

Будь прокляте!

І з останнім словом прокльону Боб приставив револьвер до скроні.
Вибух... І на срібні сходи тяжко впало, заспокоєне смертю, тіло.

Переклад З. Д-т.

чаю.
Доля врешті збагатила його, дала йому все.
Все.
Крім дрібниці...
Небагато—їжи й води, щоб повернутися до Голдхілу.
А як повернеться він туди?..
Хай буде прокляте, прокляте те золото, що вічно притягає і нищить людей...

ВСЕСОЮЗНИЙ МЕДИЧНИЙ З'ІЗД В ОДЕСІ.

На Всесоюзний З'їзд прибуло з Сибіру, Кавказу та Туркменістану, РСФРР, УСРР, БСРР,—1401 делегат (979 чоловіків та 422 жінок). З фаху—370 бактеріологів, 368 санлікарів 85 профгігієністів та 47 епідемологів. Серед них велетні знання: Заболотний, Бардах, Тарасевич, Гамалій, Сесін, Елін. Наші Наркоми Охорони Здоров'я—Семашко, Єфімов, Барсуков та німецький гість проф. Ресле. З'їзд пройшов під гаслом оздоровлення людини, охорони громадського здоров'я. Тут і експонати Ленінградського Інституту Експериментальної Медицини та його музею живих культур. Красномовність цифр окремих діаграм свідчить про здобутки Радянської Влади в ділянці боротьби з туберкульозом, малярією, скарілісом та іншими хворобами

РЕКЛАМА ЗА КОРДОНОМ

Реклама-машкара на вулицях Берліну

Реклама бочок на берлінських вулицях

МИ МУСИМО при-
знатися, що ре-
клама нам часом досить
сильно дратує нерви.

Чи сучасне машині-
зоване життя не досить ще
робить шуму й гамору?

Чи не треба б нам,
коли ми скінчили денну
роботу, трохи відпочити
в тиші й спокою?

Та здебільшого, коли
ми повертаємося з роботи
додому, наші нерви ді-
стають ще багато вражінь.
Хіба що, коли ви живете
десь на провінції, на селі,
або в малому тихому
місті, ваші нерви лиша-
ються в спокою. Кого ж
доля кинула в більше місто,
тому годі мріяти про спо-
кій. Надто це стосується
до мешканців великих, сто-
личних міст. Тут реклама
кричить на кожнім кроці —
голосом, фарбами, світлом.

Безумовно, в першу чергу це треба сказати про Європу й Америку.

Реклама потрібна, щоб звязати попит із продукцією, полегшити збут
вироб.в. і нарікати на існування реклами не можна.

У великім місті стіни будинків і паркані ряснують різнобарвними, ясно
порозмальовуваними рекламними плакатами. А ввечері електричні лампки
найрізноманітнішої форми й кольору сплітаються в слова й фігури, мерех-
тають, гаснуть і засвічуються знов. світлом поивстаючи уяву публіки до

В кіно, поміж частинами фільму, рекламують все що завгодно, почина-
ючи від готелів і кінчаючи сортами чобіт.

В журналі понад половину сторін, займають об'яви.

В газеті теж саме.

Ви одержуєте листа і перше ніж прочитати його, читаєте об'яви, видру-
кувані на коверті.

У їдальні ви довідуєтесь, що простий шлях звідси до такого то кафе,
на розі такої то й такої вулиць.

Їдучи автобусом, „підземкою“ ви не можете підвести очей без того, щоб
не побачити кольорового відблиску стін, які запевняють вас, що ви їдете
не туди, куди вам потрібно, а що треба вам поїхати до відомої майстерні
m-m Lulu з Парижу, щоб замовити бюстгальтера вашій жінці.

Втікти від реклами нема змоги. І навіть у вісні ви не можете позо-
витись від скажених танків рекламних плакатів.

Всі способи використовує рекла-
ма — слово, писання, картину, від про-
сті назви рекламованої речі до
драматичного подання її. Все го-
диться: серйозна річ, гумор, дотеп,
гротеск... Усі засоби комунікації —
потяги трамваї, підземна залізниця,
літаки — усі вони розносять на собі
реклами. Використовується кіно, радіо.
Різнороманітні засоби мають одну мету —
вразити очі, вразити слух, і в такий
спосіб притягти увагу.

Реклама-машкара на вулицях Берліну

коли ми скінчили денну роботу, трохи відпочити в тиші й спокою?

Та здебільшого, коли ми повертаємося з роботи додому, наші нерви дістають ще багато вражіннь. Хіба що, коли ви живете десь на провінції, на селі, або в малому тихому місті, ваші нерви лишуються в спокою. Кого ж доля кинула в більше місто, тому годі мріяти про спокій. Надто це стосується до мешканців великих, столичних міст. Тут реклама кричить на кожнім кроці — голосом, фарбами, світлом.

Безумовно, в першу чергу це треба сказати про Європу й Америку.

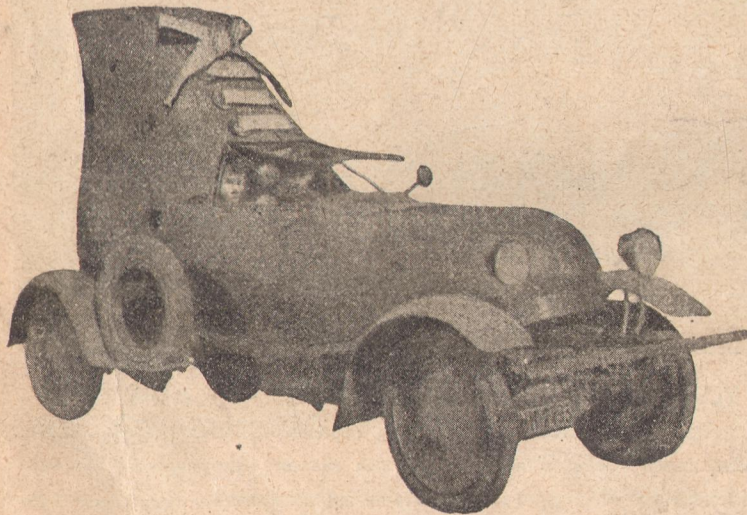
Реклама потрібна, щоб звязати попит із продукцією, полегшити збут виробів, і нарікати на існування реклами не можна.

У великих місті стіни будинків і паркани ряснують різнобарвними, ясно порозмальовуваними рекламними плакатами. А ввечері електричні лампи найрізноманітнішої форми й кольору сплітаються в слова й фігури, мерехтять, гаснуть і засвічуються знову, світлом привертаючи увагу публіки до рекламованої речі.

Вулицями проходять цілий похід з плакатами, що рекламують сьогоднішню циркову виставу, або ново-винайдену пасту для зубів.

Ви розкриваєте газету і після низки серйозних політичних статтів, хочете розважитись якоюсь заміткою „веселого відділу“, але на половині статті розумієте, що читаєте рекламу „білого вина фірми Паркера з синами“.

Ви виходите на вулицю подихати свіжим повітрям, після цілоденної праці, але у вічі відразу кидається екран, що запрошує вас нічого не пити, крім чаю відомої американської компанії, а під самісіньким вухом голосомовець настирливо радить будувати ваші будинки тільки за допомогою вашингтонського тов-ва. Навіть до неба ви не можете звернути свого зору: літак випише там величезними літерами ще якусь нову рекламу.

Рекламний авто-чобіт

Ідучи автобусом, „підземкою“ ви не можете підвести очей без того, щоб не побачити кольорового відблиску стін, які запевняють вас, що ви не туди, куди вам потрібно, а що треба вам поїхати до відомої майстерні Lulu з Парижу, щоби замовити бюстгальтера вашій жінці.

Втікти від реклами нема змоги. І навіть у вісні ви не можете позбутись від скажених танків рекламних плакатів.

Всі способи використовує реклама — слово, писання, картину, від прості назви рекламованої речі до драматичного подання її. Все годиться: серйозна річ, гумор, дотеп, гротеск... Усі засоби комунікації — потяги трамваї, підземна залізниця, літаки — усі вони розносять на собі реклами. Використовується кіно, радіо. Різноманітні засоби мають одну мету — вразити очі, вразити слух, і в такий спосіб притягти увагу.

Белетенські авто, що курсують на вулицях Берліну, обслуговуючи мешканців 2-го та 3-го поверхів

НАУКА й ТЕХНІКА

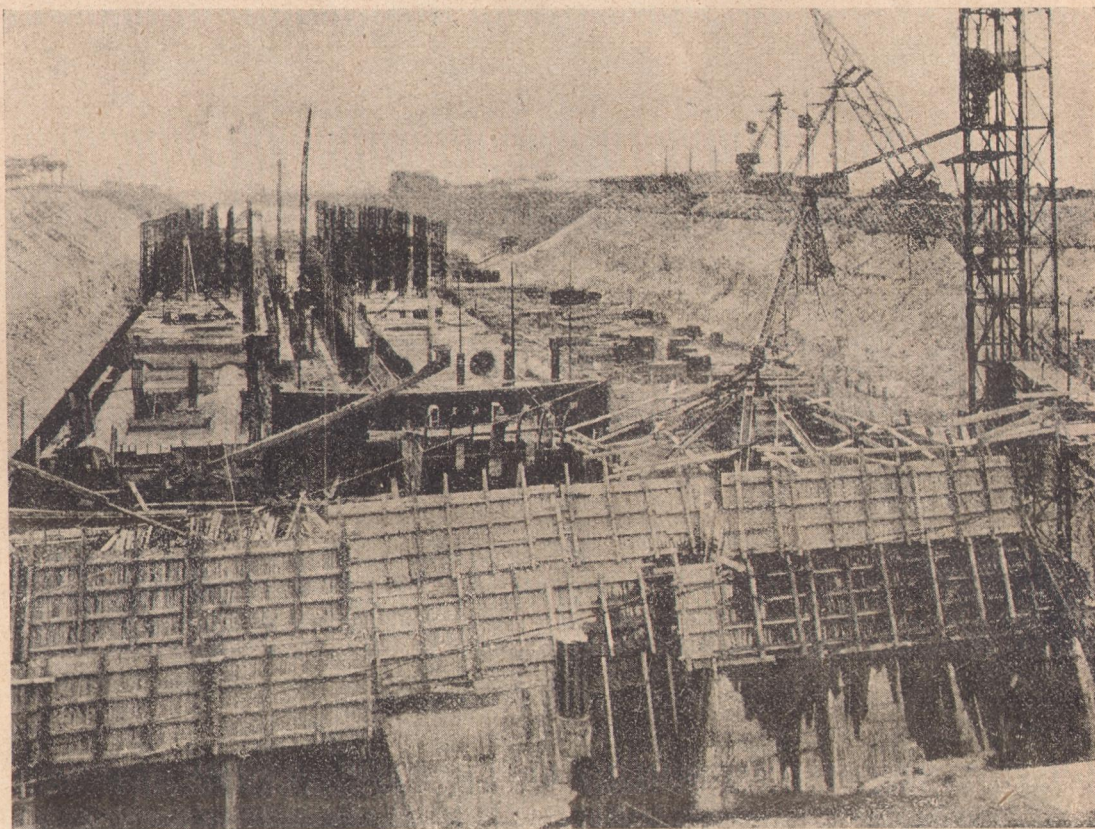
ШЛЮЗ ІЗ ВОДОЙМИЩАМИ

Щоб сполучити Райн з Ельбою, у Німеччині, ще перед війною, прокопано канал від Райну до Везера. Тепер канал цей прокопано далі, та ще не скінчено. Рівень води в каналі, прокопаному далі, став на 15 метрів вище над рівень води в каналі, що сполучує Райн з Везером. Щоб пароплави могли плисти до горішнього нового каналу або ж навпаки—спуститися з нього вниз біля ГанOVERA, в околицях села Андертен,—будується шлюз із водоймищами. Система шлюзу така сама, як було 600 років тому. Шлюзні водоймища замкнені ворітьми з боку долішнього каналу від Райну і з боку горішнього, нового. Коли пароплав пливе горі-рікою, то відчиняються ворота збоку долішнього каналу, ворота ж горішнього каналу замкнені. Після того, як пароплав увійде в шлюзне водоймище, ворота долішнього каналу зачиняються, а до водоймища впускається вода з горішнього каналу крізь отвори в ворітьях або ж обводними каналами, аж доки рівень води в водоймищі не стане однаковий, як і рівень в горішньому каналі. Тоді відчиняються горішні ворота і пароплав виходить з водоймища до горішнього каналу. Таке саме робиться, коли пароплави пливають долі-рікою, та тільки все навпаки. Згідно з планом, буде два суміжні, але незалежні один од одного шлюзи. Ці андертенівські шлюзи будуть найбільші та найудосконаленіші в Європі. Водоймища для суден 225 метрів завдовжки і 12 метрів завширшки. У кожному з двох водоймищ може вміститися 3 човни на 500 тон вантажу кожний і буксирний пароплав.

Отже, що-разу можна перевезти майже 2000 тн ваги, цеб-то вантаж трьох звичайних товарних потягів. Щоб наповнити шлюзне водоймище, треба 40.000 куб. метрів води. Джерела ж Гарца, що дають воду горішньому каналу, не можуть давати так багато води.

Тим то, по обидва боки шлюзних водоймищ, споруджено справа й зліва по п'ятиповерхові водоймища. Пливають судна з гори вниз. Із 40.000 куб. метрів води, що наповнює шлюзне водоймище, тече 30.000 куб. метрів води в водоймища.

Звідціль ці 30.000 куб. метрів води, знов наповнюють шлюзні водоймища, коли впливають у нього судна знизу.

Будування шлюзного водоймища

Отже, горішній канал дає що-разу тільки 10.000 куб. метрів води що помпється смоком, і шлюз працює з 75% економії води. Шлюзні ворота відчиняються й зачиняються електричним мотором. Наповнюються і спорожняються шлюзні водоймища усього тільки на 12 хвилин.

Працюючи по 8 годин, обидва шлюзи можуть перепускати що-дня вгору і вниз майже 8 міль. тон вантажу.

Тепер збудовано один шлюз, а для другого закладено основу.

Е. Зеланд.

водоймищі не стане однаковий, як і рівень в горішньому каналі. Тоді відчиняються горішні ворота і пароплав виходить з водоймища до горішнього каналу. Таке саме робиться, коли пароплави плывуть долі-рікою, та тільки все навпаки. Згідно з планом, буде два сумежні, але незалежні один од одного шлюзи. Ці андертенівські шлюзи будуть найбільші та найдосконаленіші в Європі. Водоймища для суден 225 метрів завдовжки і 12 метрів завширшки. У кожному з двох водоймищ може вміститися 3 човни на 500 тон вантажу кожний і буксирний пароплав.

Отже, що-разу можна перевезти майже 2000 тонн ваги, цеб-то вантаж з трьох звичайних товарних потягів. Щоб наповнити шлюзне водоймище, треба 40.000 куб. метрів води. Джерела ж Гарда, що дають воду горішньому каналу, не можуть давати так багато води.

Тим то, по обидва боки шлюзних водоймищ, споруджено справа й зліва два п'ятиповерхові водоймища. Плывуть судна з гори вниз. Із 40.000 куб. метрів води, що наповнює шлюзне водоймище, тече 30.000 куб. метрів води у водоймища.

Звідтіля ці 30.000 куб. метрів води, знов наповнюють шлюзні водоймища, коли впливають у нього судна знизу.

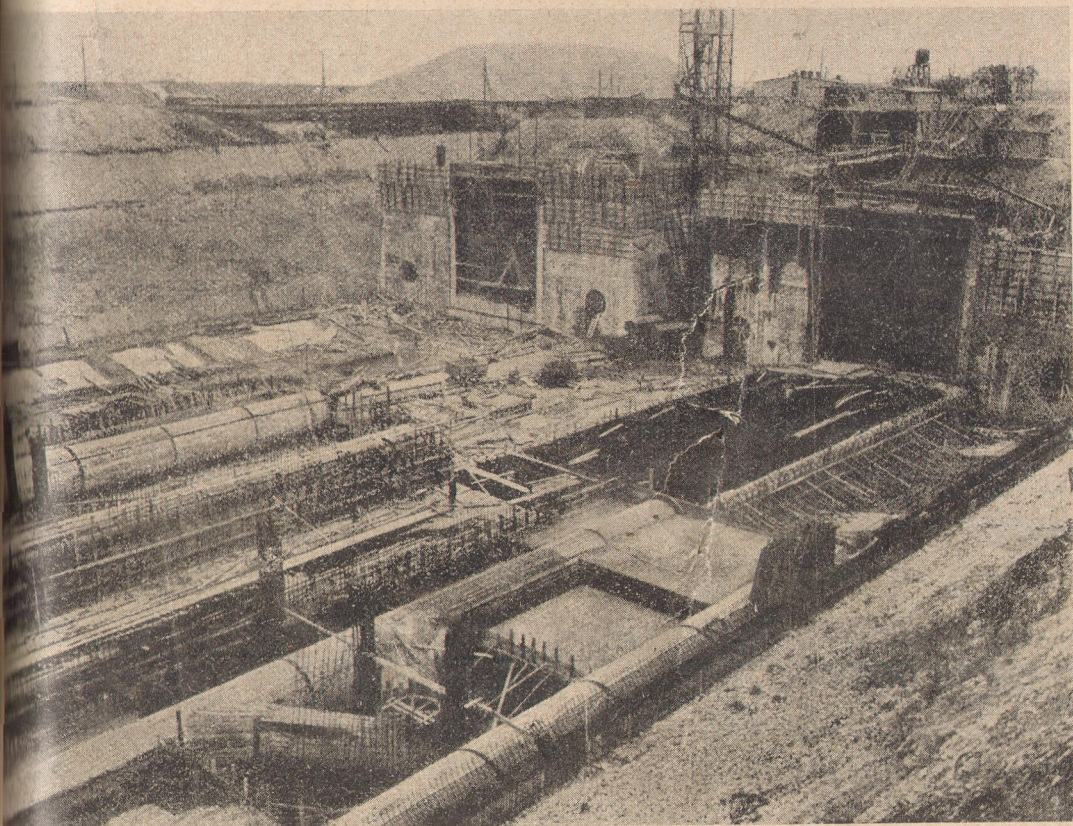
Будування шлюзного водоймища

Отже, горішній канал дає що-разу тільки 10,000 куб. метрів води що помпється смоком, і шлюз працює з 75% економії води. Шлюзні ворота відчиняються й зачиняються електричним мотором. Наповнюються і спорожняються шлюзні водоймища усього тільки на 12 хвилин.

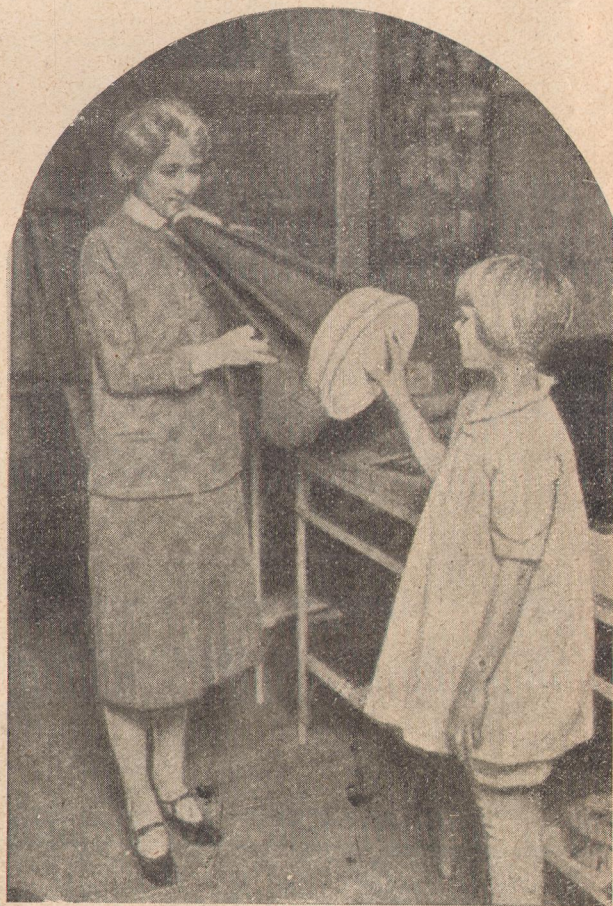
Працюючи по 8 годин, обидва шлюзи можуть перепускати що-дня вгору і вниз майже 8 мільйонів тон вантажу.

Тепер збудовано один шлюз, а для другого закладено основу.

Е. Зеланд.

Шлюзування каналу

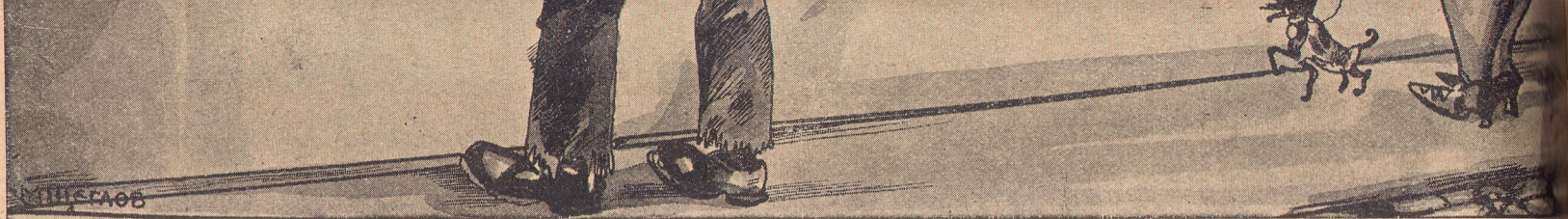
Техніка на службі в людини

Техніка заповнює природні дефекти людини. На нашому малюнку глуха дитина приклавши пальці до паперу слухав за допомогою повітряних хвиль.

Парадокс

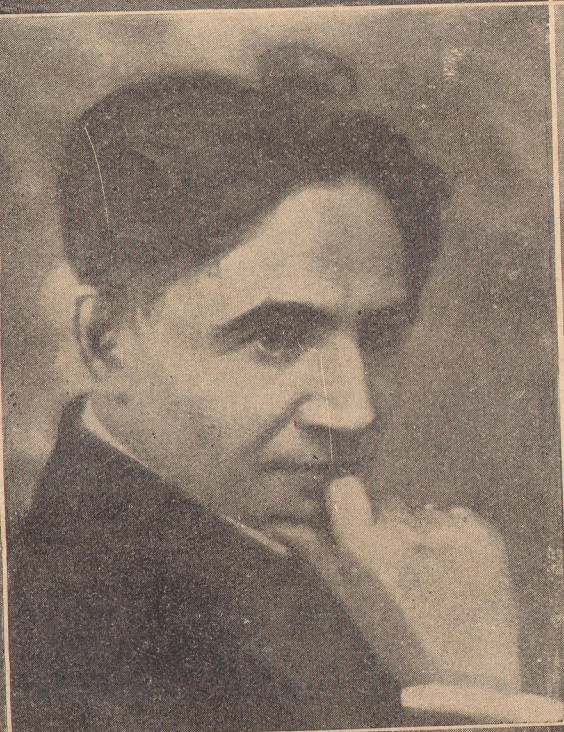

Парадокс

Всі „удобства“: багато світла, сила повітря і „парове“ опалення

Артисти театру „БЕРЕЗІЛЬ“ 1-й ряд—В. Чистякова, Б. Бучма, Н. Бабіївна; 2-й ряд—Б. Болобан, Лесь Курбас—Народний артист Республіки, М. Крушельницький; 3-й ряд—Ю. Гіряк, Н. Титаренко і Я. Бортник

ПРОВОКАТОР

Стаття В. Ф—ного

ПОРИВ нашого глядача до психологічного фільму, після численних серій, випущених радянським виробництвом „ура-агітаційних“, мало художніх, а тому й непереконуючих картин,—надзвичайно великий.

Багато й дуже багато героїчних епізодів з нашої недавньої дійсності, завдяки неглибокому трафаретному підходу сценаристів та режисерів, не досягли потрібного ефекту, скомпромітувавши надміру накопиченою паталогією, поверховою, а часто й просто таки глибокою трактовкою дієвих

Картина „Провокатор“ малює життя революційного пілля і методи роботи царської охранки за часів реакції між двома революціями.

Центральна постать у фільмі це студент, з поміщицько-чиновницької сім'ї Віктор Боровський. Він ще не підпільний робітник, але вже щиро пристав до роботи в революційній організації. Коли його заарештувала охранка, разом з товаришами, він потім опинився в тюрмі.

Звідси й почина

ПОРИВ нашого глядача до психологічного фільму, після численних серій, випущених радянським виробництвом „ура-агітаційних“, мало художніх, а тому й непереконуючих картин,—надзвичайно великий.

Багато й дуже багато героїчних епізодів з нашої недавньої дійсності, завдяки неглибокому трафаретному підходу сценаристів та режисерів, не досягли потрібного ефекту, скомпромітувавши надміру накопиченою паталогією, поверховою, а часто й просто таки грубою трактовкою дієвих персонажів, зовсім ніяк не „втілених“.

Увесь цей, мовляв, гіркий досвід, спонукав наші кіноорганізації перейти до вибору фільмів камерно-психологічного характеру.

Такою постановкою роботи досягається: по-перше, художньої якості картини, вияву внутрішніх відчужень героїв; а як сам принцип камерного плану, постановки через свої властивості не прагне до „великих“ розмірів, а розвиває дію на маленькій епізоді, то це дає змогу художникові, насиченням фільму деталями, виявити так звані дієві сили того чи іншого явища, вчинку то що; і по-друге, камерний план зовсім мало вимагає матеріальних витрат: небагато недорогих декорацій, нема масовок, мало часу на постановку, то-що. Все це

значно подешевлює картину. На Ялтинській фабриці ВУФКУ закінчується постановку картини „Провокатор“ і в роботі є ціла низка інших фільм на обох фабриках. Ці всі картини належать до категорії власне камерно-психологічних фільмів.

Картина „Провокатор“ малює життя революційного пілля і методи роботи царської охоранки за часів реакції між двома революціями.

Центральна постать у фільмі це студент, з поміщицької чиновницької сім'ї Віктор Боровський. Він ще не підпільний робітник, але вже щиро пристав до роботи в революційній організації. Коли його заарештувала охоранка, разом з товаришами, він потім опинився в тюрмі.

Звідси й починається трагедія Віктора, що не встиг загартуватися в боротьбі, зв'язаний з нареченою, з сім'єю та іншими особистими інтересами.

Через це все і через „спритну роботу“ охоранки Віктор звільняється з тюрми і обертається в провокатора, віддаючи в лабеті охоранки своїх товаришів по організації.

Діставши можливість скінчити університет, Віктор згодом робиться присяжним повіреним.

Не розриваючи зв'язку з організацією, він далі провадить свою зрадницьку роботу.

Його мучать гризоти сумніння, він не може

примиритися з своєю ганебною ролею, він не здатний чинити активного опіру, він шукає заспокоєння в п'ятиці в гостиннім захисті шантану. Через таке життя скрута на гроші більшає, і Віктор, кінець кінцем, не гребує датками полков-

Угорі—за ґратами—Віктор (арт. Кутузов)

Нижче—Ліпа (арт. Степ) на допиті в полковника (арт. Панов)

Сценарій до картини написав український письменник Ол. Досвітній.

Сценарій оригінальний; за основу взято історичну тему — убивство Столипіна в Києві студентом Багровим.

Склад акторів, що виконують головні ролі в картині, такий: Кутузов, Панов, Стен, Додонова та інші.

Після перегляду окремих моментів фільму, можна сказати, що цей склад вдалий, а це багато значить в таких картинах, де головна частина дії зосереджується на акторській грі й міміці.

Ставить картину режисер Турін. Фотографує оператор Бельський.

Вахмієва, де-далі все більше нагромажуючи в „болото“ охоранки.

Підчас замаху революціонерів на Столипіна, коли за його вказівками заарештовано змовців, він не витримує внутрішніх переживань і підчас постанови в театрі сам убиває Столипіна.

Такий є сюжет цього фільму. Коротко переказати його тяжко через його властивості.

Вахмієва, де-далі все більше
втручаючи в „болото“ охранки.

Підчас замаху революціонерів на
Юліпіна, коли за його вказівками
арештовано змовців, він не витри-
має внутрішніх переживань і підчас
ставки в театрі сам убиває Сто-
панина.

Такий є сюжет цього фільму. Ко-
ли переказати його тяжко через
її властивості.

ПРОВОКАТОР

КІНО - РОМАН

За сценарієм —

Ол. Досвітнього

Режисер — Турін

В головн. ролях:

Кутузов, Панов,

Додонова, Стен.

мати прийшла до в'язниці одвідати сина. Посередині: Ліда дізнається про арешт
Віктора. Унизу — почтаьон привіс гроші

„ТРИ ЕПОХИ“

„КРАЇНА ЩАСТЯ“

Шарж на відомого американського коміка й режисера **Бестера Кітона**. На цьому малюнку Бестера Кітона показано в трьох ролях, що він виконує в картині „Три епохи“

СМІЛИВИЙ ОПЕРАТОР

Відомий французький режисер **Ерб'є** провадить господарство в ефелетенському фільму „Париж спить“, що незабаром буде демонструватися і в нас на Україні. На нашому малюнку сміливий оператор з Ейфелевої вежі фотографує Париж „пташиного польоту“

„КРАЇНА ШАСТЯ“

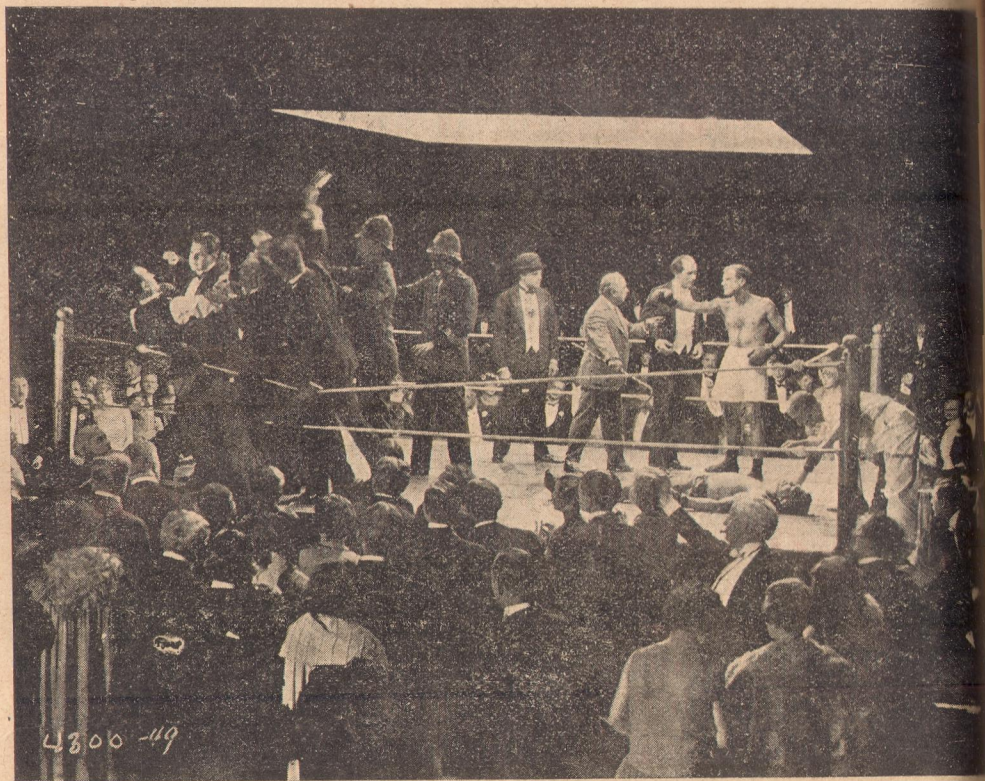
Шарж на відомого американського коміка й режисера **Бестера Кітона**. На цьому малюнку Бестера Кітона показано в трьох ролях, що він виконує в картині „Три епохи“

Маріонеток—лялькових людей—починають знімати і в кіно. На нашому знімку кадр з маріонеточного німецького фільму „Країна щастя“

СМІЛИВИЙ ОПЕРАТОР

Відомий французький режисер **Ерб'є** провадить господарство в еротичному фільмі „Париж спить“, що незабаром буде демонструватися і в нас на Україні. На нашому малюнку сміливий оператор з Ейфелевої вежі фотографує Париж „пташиного польоту“

Характерна сцена для американського фільму—обов'язковий бокс

ВСЕСВІТНІЙ ЗАМОР

ГРЕЦЬКИЙ ГЕН. КОНДІЛІС:
У НАШІЙ ДЕМОКРАТИЧНІЙ
КРАМНИЦІ СПРАВИ
ІДУТЬ ЯК НАЙКРАЩЕ.

ВУГІЛЛЯ НАМ НЕ
ВАЖКО БУДЕ ВОЗИТИ
КОЛИ ОЦІ ПОКИДЬКИ
НА СМІТНИК
ОДВЕЗЕМО.

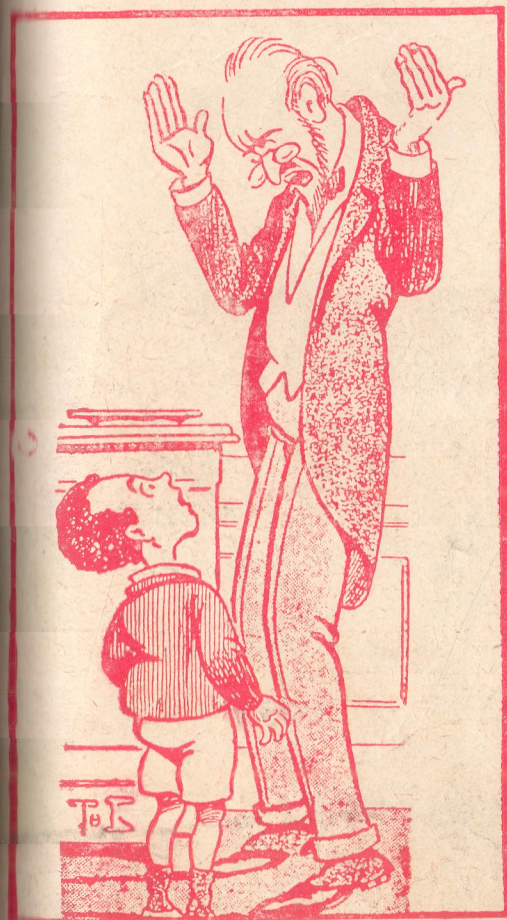

ПРИБІЧНИКИ КУЛІДЖА
ТЕРПЛЯТЬ ПОРАЗКУ...

ВІН: ШО ТВОІ БАТЬКИ НЕ ШКА =

ГРЕЦЬКИЙ ГЕН. КОНДІЛІС:

У НАШІЙ ДЕМОКРАТИЧНІЙ
КРАМНИЦІ СПРАВИ
ІДУТЬ ЯК НАЙКРАЩЕ.

БАТЬКО ДО СИНА: ОТО ТИ З'ІВ УВЕСЬ ШОКОЛАД,
ЗАБУВ ЩО У ТЕБЕ Є МАЛЕНЬКА СЕСТРИЧКА?
СИН: Я НЕ ЗАБУВ, Я ВСЕ ДУМАВ ПРО ТЕ
ЩО ВОНА МОЖЕ ЗАЙТИ.

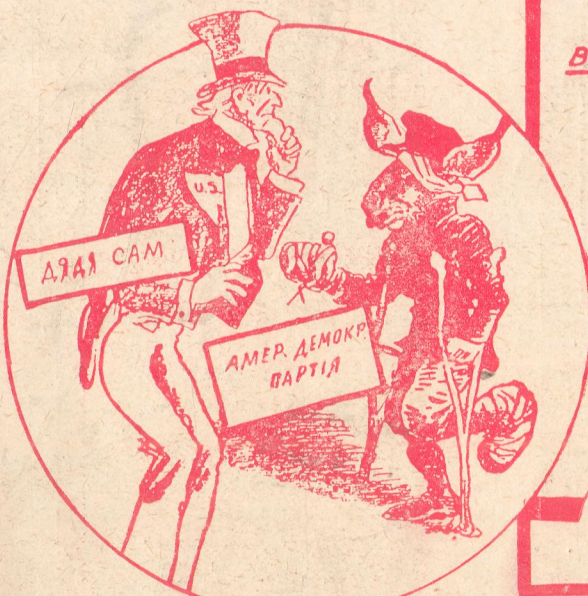
ВУГІЛЛЯ НАМ НЕ
ВАЖКО БУДЕ ВОЗИТИ
КОЛИ ОЦІ ПОКИДЬКИ
НА СМІТНИК
ОДВЕЗЕМО.

АНГ. ШАХТАР

ПІВНІ НЕ-КРА...
ПОЛЬЩІ НЕ СВІТАЄ!

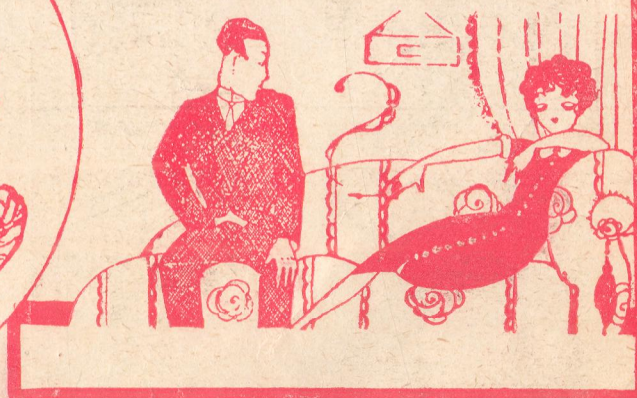

„ПРИБІЧНИКИ КУЛІДЖА
ТЕРПЛЯТЬ ПОРАЗКУ“..
(З ГАЗЕТ)

ВІН: ЩО ТВОЇ БАТЬКИ НЕ ЦІКА-
ВИЛИСЯ ЗНАТИ ДЕ ТИ БУЛА
ВЧОРА ВНОЧІ?

ВОНА: НІ, БАТЬКО ДУМАВ ЩО Я
З МАМОЮ, А МАМА ДУМАЛА,
ЩО Я З БАТЬКОМ. І НІХТО
НЕ ДОГАДАВСЯ ЩО БУЛА
З ТОБОЮ.

СУЧАСНА
РОЗМОВА

□□□□□□□□

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ
ФОТО-КІНО
УПРАВЛІННЯ

□□□□□□□□

П
Р
О
В
О
К
А

□□□□□□□□

ВУФКУ

□□□□□□□□

Найближчий випуск

Сценарій-Ол. ДОСВІТНЬОГО

Найближчий випуск
ялтинської кіно-фабрики
бойовик сезону

О
К
А
Т
О
Р

КІНО-РОМАН

Сценарій—Ол. ДОСВІТНЬОГО
Режисер—ТУРІН
Оператор—БЕЛЬСЬКИЙ

В гол. ролях—КУТУЗОВ,
ПАНОВ, СТЕН, ДОДОНОВА
та інш.